

Олексій ШУЛЬЖЕНКО

Здобувач вищої освіти ОС «Магістр» спеціальності «Облік і оподаткування»

Науковий керівник: **Валентина БОРКОВСЬКА**,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та
технологій електронного бізнесу,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

КОНТРОЛЬ ПРОЦЕСУ ЛІКВІДАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА З МЕТОЮ ЙОГО САНАЦІЇ

Необхідність контролю санації підприємства виходить з передумови про припинення звичайних видів діяльності ліквідованої організації. Вона орієнтована на облік продажу майна в обмежений термін і розмірне задоволення вимог кредиторів. Контроль може бути не частково застосовний у випадках, коли організація, визнана судом банкрутом, продовжує вести нормальну господарську діяльність, що є винятком із загального правила.

Зазвичай, при ліквідації організації-банкрута можна виділити наступні основні напрямки посилення контрольних заходів: інвентаризація й оцінка майна підприємства; складання проміжного ліквідаційного балансу; облік реалізації ліквідаційної маси; облік витрат щодо здійснення конкурсного виробництва; облік розрахунків із кредиторами; складання остаточного ліквідаційного балансу.

Пропонована нами методика контролю ґрунтується на приведенні всіх облікових даних у відповідність до фактичної наявності майна, виявленої в результаті інвентаризації, а кредиторської заборгованості - з результатами розгляду претензій кредиторів. Для цього необхідно внести зміни до робочого плану рахунків, порядок формування аналітичної інформації і здійснити перегруповання аналітичних даних між синтетичними рахунками. Метою бухгалтерського обліку є формування інформації про стан майна і зобов'язань організації для досягнення якої, через непристосованість типового Плану рахунків і Інструкції з його застосування до нестандартної позиції організації-банкрута, ми пропонуємо використовувати рахунки, як умовну схему для

відображення господарських операцій, які до деякої міри не відповідають їх призначенню, передбаченому Планом рахунків. Тим більше, що типовим Планом рахунків бухгалтерського обліку зобов'язані користуватися всі суб'єкти обліку, враховуючи практичні потреби підприємства у робочому плані рахунків. Номенклатуру рахунків, застосування яких автором у тому чи іншому ступені відрізняється від типового порядку, наведено в табл.1.

Порядок бухгалтерського оформлення названих процедур повинен знайти відображення в обліковій політиці, зміни і доповнення в яку, і, отже, у робочий план рахунків, реєстри аналітичного обліку, правила документообігу, мають бути внесені, на думку автора, з дати визнання організації банкрутом (не чекаючи початку нового звітного року) через істотну зміну умов діяльності, пов'язану з банкрутством.

Хоча зміна облікової політики не з початку фінансового року суперечить вимогам НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», зате забезпечує виконання вимоги раціонального ведення бухгалтерського обліку, виходячи з умов господарської діяльності, того ж Положення (Стандарту) бухгалтерського обліку.

Важливим у методиці обліку є відступ від вимоги пріоритету змісту перед формою, тобто відображення в бухгалтерському обліку фактів господарського життя, виходячи не стільки з їхнього економічного змісту, скільки з їхньої правової форми. Найбільше це виявляється в обліку розрахунків із кредиторами.

Запропонована система рахунків знаходиться в безпосередньому взаємозв'язку із системою звітних показників, зокрема з номенклатурою балансових статей, що вводяться автором у проміжному ліквідаційному балансі, і дозволяє отримувати необхідні в конкурсному провадженні показники: заборгованість за чергами кредиторів, стан поточних розрахунків, сума коштів від реалізації ліквідаційної маси. Велика кількість субрахунків ускладнює використання даного робочого плану, до того ж субрахунки, по суті, виконують функції самостійних рахунків. Переваги розробленого плану рахунків полягають у збереженні зіставності з типовим планом рахунків у частині нумерації і назв

рахунків, при одночасному забезпеченні інформаційних потреб ліквідованої організації.

Таблиця 1

Рекомендований робочий план рахунків організації-банкрута

План рахунків, затверджений Наказом Мінфіну України від 30.11.1999р. №291		Призначення рахунку згідно з Інструкцією щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій	Призначення рахунку під час здійснення ліквідаційної процедури
шифр рахунок	назва рахунку		
1	2	3	4
36	Розрахунки з покупцями та замовниками	Узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантажену продукцію, товари, виконані роботи й послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем, а також узагальнення інформації про розрахунки з учасниками промислово-фінансової групи	361.1 Облік дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, враховані на момент банкрутства і розрахунків щодо її стягнення 361.2 Облік розрахунків з реалізації ліквідаційної маси
37	Розрахунки з різними дебіторами	Облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю з різними дебіторами за авансами виданими, нарахованими доходами, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків, за позиками членів кредитних спілок та за іншими операціями.	377.1 Облік розрахунків за пенею, штрафами та іншими санкціями 377.2 Облік інших розрахунків з різними дебіторами, що виникли після закінчення терміну, визначеного ліквідатором 377.4 Облік розрахунків за претензіями
60	Короткострокові позики	Облік розрахунків у національній та іноземній валютах за кредитами банків, строк повернення яких не перевищує дванадцяти місяців з дати балансу, та за позиками, термін погашення яких минув	601.1 Облік заборгованості кредиторам, яка забезпечена заставою майна (1-а черга)
63	Розрахунки з постачальниками та підрядниками	Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи і надані послуги. На цьому рахунку учасник промислово-фінансової групи веде облік розрахунків за одержані від учасників ПФГ товарно-матеріальні цінності (роботи, послуги).	631.1 Облік розрахунків із кредиторами за зобов'язаннями, не забезпеченими заставою, що виникли до відкриття ліквідаційної процедури (4-а черга) 631.2 Облік розрахунків з постачальниками за позачерговими платежами у ході ліквідаційної процедури

В умовах комп'ютеризації обліку будь-який програмний продукт дозволить сформулювати типові проводки й алгоритм розрахунку виплачуваних сум за часткового поетапного погашення вимог кредиторів. Якщо кредитор має вимоги, що відносяться до різних черг, то виникає і необхідність їх відображення на різних рахунках, навіть якщо вони випливають з одного договору чи зобов'язання.

Список використаних джерел

1. Григор'єв В. Особливості оцінки неплатоспроможності підприємств. *Антикризисне управління*. 2000. № 11. С. 18-23.
2. Поляков Б.М. Особливості здійснення процедури санації керівником боржника. *Вісник господарського судочинства*. 2011. № 4. С. 105-110.
3. Сацик В. І. Методика оцінки ймовірності банкрутства. *Економіка: проблеми теорії та практики*. 2012. Вип.1 27. С. 104–108.